

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr., a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petiti-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Prijateljem in bralcem „Slov. Naroda“.

Od 1. januarja prihodnjega leta 1873 naprej bode „Slovenski Narod“ izhajal kot

DNEVNIK

vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih.

Program mu ostane stari, strogo narodni, kakor se ga je držal skozi pet let svojega izhajanja.

Uredništvo in lastništvo bode skrbelo, da list svojemu nálogu kot dnevnik po najboljših močeh zadosti. Prinašal bode torej redno uvodne članke o vseh političnih dnevnikih, redne dopise iz vseh slovenskih pokrajin, ter iz politično važnejših slovanskih in neslovanskih mest: iz Zagreba, Belgrada, Prage, Dunaja, Gradca itd. Skrbelo se bode za narodno-gospodarske razprave, za obširen politični razgled in kolikor mogoče obširni del domačih in zanimivih novosti. Naznanjale se bodo po dvakrat na teden tržne cene in v posebni opomenici uradni razglasi, javne dražbe, konvokacije itd.

Na dober „Listek“, kateri bode imel reden prostor v našem dnevniku, hočemo posebno pozornost obračati. Za ta predel sta že skoro dovršena dva izvirno-slovenska romana od dveh znanih slovenskih pisateljev: „Ivan Erazem Tatenbah“, historičen roman iz domače zgodovine, in „Naprej“, izviren roman iz današnjega družabnega in političnega življenja Slovencev. S prvim začnemo že z novim letom, ako bode dokončan, kar upamo. Isto tako imamo hranjene povesti, prevedene iz ruskega in češkega, ter so nam posamezni spisi za ta oddelek od najboljših zdanjih slovenskih pisateljev obljubljeni.

Ker bodo potem takem stroški za naš list jako visoko narasli, prosimo v imenu slovenske narodne dnevne literature in našega napredovanja, ne samo, da nam naši dozdanji naročniki tudi na dalje zvesti podporniki ostanejo, temuč vsem prijateljem na srce pokladamo, da naš časopis še bolj razširijo, da nam po vseh krogih novih naročnikov pridobé.

„Slovenski Narod“ velja kot dnevnik:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za en mesec	1 gld. 10 kr.
Za četrt leta	3 „ 30 „
Za celo leto	13 „ — „

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četrt leta	4 gld.
Za celo leto	16 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

Naročnine se naj pošiljajo administraciji „Slovenskega Naroda“ po poštnih nakaznicah (Postanweisungen).

Lastništvo in uredništvo „Slov. Naroda“.

Iz avstrijske Furlanije

smo prejeli sledeči zanimivi, vsega pomisleka vredni dopis v italijanskem jeziku:

Znane so nam pravde in vedni prepiri med Slovenci in Italijani, trajajoči že več nego 10 let, to je, od kar so začeli nemški centralisti, boječi se porazuma med obema domačima narodnostima in imajoči za geslo in svrhu prusko „pikelhaubo“, dražiti Slovence na Italijane in Italijane na Slovence. — Naravnemu in prav navadnemu človeku se ta prepir dozdeva jako nevaren in pogubljiv gledé moralnih in materialnih interesov obeh narodnostij, kajti nij nov tudi v politiki pregovor: „fra due litiganti gode sempre il terzo.“ — In ta tretji je poželjivo, nenasitljivo germanstvo, katero bi se s krvjo celega sveta okrvavilo, da bi le napolnilo svojo torbo z novimi pridobitvami.

Če se tedaj morem izraziti, je moja želja ta, da nehajo enkrat nekoristni in nevarni prepiri med Slovenci in Italijani, kajti tretji se vesele naše reve in nezloge, in ta tretji je Nemec, katerega čeljusti so zmerom razklenene, da nas pohrusta.

Vem dobro, da je dosti voditeljev na naši italijanski, pa tudi na Vaši slovenski strani, kateri menijo, da je treba rešiti še mnogo vprašanj med nami, predno je popolni mir. — A naj si že bode kakor hoče, meni se dozdeva, da je treba pred vsem porazumljenja, da se zavrne skupni sovražnik, da se Nemec, ki hoče pri nas gospodariti, dasiravno nema najmanjše pravice, navadi, kako ne sme zlorabiti gostoljubnosti, ka-

tero uživa pri nas; še le potem, ko enkrat skupnega sovraga nenevarnega storimo, bode prišel čas, da se med soboj dogovarjamo in poravnamo in sicer sami, brez Nemcev.

Pa vendar sem popolnem preverjen, da bi se lahko uresničila prototipna ideja, ko bi se le hotelo. — In poskušnja ne bi bila niti draga, niti težavna; zadostilo bi, da stopijo v dogovore za slovensko stran dr. Lavrič, dr. Tonkli, za italijansko pa morda dr. Deperis, grof Coronini, pa še kak drugi od ene in druge strani, taka konferencija bi sklenila program, ali podlogo zveze med Italijani in Slovenci, katera zveza nam je neobhodno potrebna, če hočemo zajeziti nam tako nevarno prusofilstvo. Tukaj nam gre za kožo Italijanom in Slovencem, kajti Nemci ne poznajo usmiljenja; pri njih velja pravo močnejšega (Faustrecht), kateri je prvorojenec onih čred, ki so prišle črez Alpe nas zatirat in nam postavljat gospodovalce barone in grofe, tistih čred, ki so pile naše vino, oskrunile naše žene in napravile iz lepe Italije zemljo nasrečno polno tuge in trpenja, ladijo brez krmila, dokler se je posrečilo v novejših časih rodoljubom pod vodstvom Cavarja oteti jo iz barbarskih rok.

Nij nič novega, kar tukaj pravim, znano mora biti celo malim otrokom. Torej se čudim, da dozda nij mislil nihče na to, kako bi se napravil kompromis med Italijani in Slovenci, da postopajo viribus unitis proti neutrudljivemu sovražniku. Ne zamerite, gospod urednik, če sem Vas s tem nadlegoval, to pismo narekvala mi ga je najčistejša in globokejša ljubezen do naše lepe domovine in želja, da bi enkrat oprostili se takih

filibusterjev, ki so se vrinili v našo deželo, da nam ukradejo, kar imamo najdražega in svetejšega: našo narodnost.

In tako končam te vrstice z iskreno željo, da bi sad obrodilo in da bi se uresničila zveza in prijateljstvo obeh narodnostij, katere živiti na Goriškem in imati tukaj enake narodne pravice.

Dopisi.

Iz Gorice 18. dec. [Izv. dop.] Kakor strela z jasnega neba je padel včeraj znani dež. šolski nadzornik dr. Wretschko v Gorico ter je začel naše srednje šole strogo pregledovati. Poslal ga je namreč Stremayer sem, da tukajšnje šolske razmere natanko preštudira. Lehko si mislite, kako je ta nenavadni in izredni prihod ministerskega komisarja osupnil vse uradne in narodne (slovenske in italijanske) kroge. Vse stika glave ter se šepeče poprašuje, kaj to pomeni. Nekateri trdijo, da je glede osebnostij v naših šolskih krogih (posebno višjih) marsikaj gnjilega, in da je Wretschko tisti mož, s katerim misli ministerstvo to gnjilobo porezati; zopet drugi pravijo, da je njegovo poslanje v Gorico uzročil v dež. zboru soglasno sprejeti predlog dr. Deperisa, po katerem naj se naše srednje šole na narodni podlogi preosnujejo; tretji ugibajo, da je ministerstvo, provocirano po mnogih resničnih in neresničnih dopisih (o privatnih in javnih), hotelo se prepričati, koliko resnice je na vseh teh tožbah. Kdo ima prav? Skoro gotovo vsi! Tožilo, pisalo in govorilo se je že toliko o naših šolskih razmerah, da nij čuda, če se hoče enkrat ministerstvo o natančnem stanju

naših šol in o naših šolskih osebnostih prepričati. Na vsak način pa o s o b a ministerskega poslanca nam Slovincem nič dobrega ne obeta.

Iz Maribora 18. dec. [Izv. dop.] (Iz narodnega življenja.) V enem svojih prejšnjih listov sem omenil, da Vam mislim o naših narodnih zadevah o svojem času pisati. Težko je in utrudljivo o „narodnem življenju“ pisati, kjer ga toliko skoro kakor — nij. Kaj je temu vzrok? me prašate. Odgovor nij lehek; krivo je splošno sedanje politično stanje v Avstriji in „slovenska politika“ posebe. Jaz menim, da se je pri malo katerih tako majhnih narodih, kakor je naš slovenski v politiki toliko grešilo, namreč v poslednjem času, kakor baš pri nas. (?)

Od splošne politike pak izvirajo vsa ona majhena zla v družbinskem in društvenem življenju, v literaturi itd. Odtod — in od strani nekaterih mlačnih, da na ravnost ne rečem, lenih narodnjakov izvira tudi v našem mestu ona medlost narodnega življa. Pa še od neke: od one strani, katera je po neugodnih skušnjah zadnjih dveh let uprav v obupnost prišla in zato nema veselja, tudi izključivo narodnega gibanja političnega udeležiti se. — Jaz menim, da vsi ti nar. življi, koje Maribor šteje, bili bi v stanju, imenitno stranko predstavljati, tako pa samo na pol životarijo. Mrtvečnost in medlost bogme nijsta sredstvo k večjemu vplivanju na javno, na državno življenje, in če ena priljubljena nam teorija v teku časa odplava, nij sila, sebe in v s o stvar žrtvovati. Otrpnost je enaka smrti; delo in dosežanje cilja — življenje. — K takemu živejšemu delovanju trebalo bi novega z b i r a l i š č a narodnega. Sedanja „čitalnica“ v svojem obskurnem kotu je pogubonosna. Treba je tudi na čelu móž, kateri bi delovanje pomagali pospeševati.

Iz Črnikala pri Kopru 17. dec. [Izv. dopis.] Moj zadnji dopis, je vendar toliko vspeha imel, da so se naši očetje nekoliko predramili, in sklenili, ne več streljati proti nevremenu. Kaj bodo pobožni patri kapucini dejali, ne vem; vsakako pa bodo nevoljni, ker jim bode v prihodnje precejšnih postranskih dohodkov odpalo, katere so imeli z blagoslovljenjem strelnega prahu. — Naš učitelj, kateri je bil, mimogrede povedano, postrežen prijatelj okrajnega paša, zapustil nas je. Šel je v Rihenberg na Goriško; ne vem, ako bode tudi tam imel toliko služeb, kot jih je imel poleg nas. Želeti, in pravično bi bilo, naj bi se sedaj pri nas vsaj dva učitelja umestila, ker je velika

množica otrok; mislim blizu 300. — Učiteljske plače so v Istri uredjene; in sicer po 600, 500, 400 gld. s primernimi dokladami, se bode s početkom l. 1873 učiteljem iz deželne blagajnice plačevalo. V dotični šolski komité je izbran tudi našinec gospod R u b e š a; pa menda, bode malo pravice priboril našemu jeziku. V deželnem proračunu je postavljeno 70.000 gld. za šolstvo.

Deželni zbor istrski je sklenil v zadnji seji ustanoviti nižjo real-gimnazijo v malem Lošinju, to se ve z italijanskim učnim jezikom. Torej bodo v Istri tri gimnazije za 55.000 Italijanov in nobene za 190.000 Slovincov. Še vseučilišča manjka, a tudi to bodo naši Lahoni sto let prej imeli, nego Slovinci. Naš istrski zbor bi morali kranjski poslanci v izglede jemati; kar pozele ti krotki Italijanisi, to jim vlada hitro izpolne. Nij jim treba podajati sklenene postave, niti v nemškem, ne slavenskem jeziku; za to slavna vlada ne vpraša.

Da bi vlada postavljala proti narodne elemente v deželni šolski svet, naj bi imenovali slavenskega predsednika deželnemu zboru, vsa Italija bi grmela; po naših lahonskih gnjezdih bi zažigali petarde in razvijali trikoloro, ter skoro cel upor osnuli. Kranjski Slovinci! kako je pri vas, in kako pri nas? Razdraženi in nevoljni smo, ko prebiramo ljubljanske novine in delovanje ondašnjih poslancev. Predragi kranjski poslanci! vzemite si v izglede poreški zborič.

Te dni je pisal kmetski mladenič, kateri služi kot mornar na c. kr. brodu, svoji materi vdovi, iz Smirne v Aziji, med drugim, da je čul, on in mnogo njegovih rojakov, kako je turška godba prav veselo igrala našo narodno pesem „Naprej“, ob njihovem dohodu v Smirno. Veselo, da kaj takega naši mladeniči po daljnem svetu čujejo, in da jih veseli. Moram reči, da se naši slovenski mladeniči, kot mornarji izvrstno vedejo in vrlo napredujejo. Le nemški častniki so neznosljivi.

Iz Grada 19. dec. [Izv. dop.] (Neue „Tagespost.“) Dunaj ima svojo staro in novo „Presse“, stari in novi „Fremdenblatt“ itd., zakaj bi mi Gradčani, kateri v vsem, zlasti tudi v najemanju dolgov, verno posnemljemo dunajske nemško-židovske brate, ne imeli tudi novo „Tagespost“? Ne šalim se; stopila je skupaj kopica trgovcev in fabrikantov ter neki že čez 60000 gold. kapitala zložila, da ustanove konkurenčni list proti akcijski Leykamovi „Tagesposti.“ V katerem duhu bode pisan ta časnik, še nij znano; samo toliko smo

poizvedeli, da duh hčerke se ne bo dosti razločeval od onega, ki veje že toliko let iz stare roditeljice, k večjemu, da bode novi list še prusofilnejši od starega. Videli bodemo, če bo res kedaj beli dan zagledal.

Iz Zagreba 19. dec. [Izv. dop.] Odkritja, ki jih je Praški „Pokrok“ o spletkarijah naših magjarov obelodanil, in ki se v dopisih iz Beograda v Dunajskih časopisih zmerom bolje in bolje popolnujejo, so vse naše politične kroge — magjarske ravno tako kakor narodnjaške — v pravem pomenu besede razburila. Kjer se take stvari dogajajo, tam mora vse nagnjito, vse ostrupeno biti. Službene „Nar. Novine“ so sicer odkritja demontovale, pa ne, da so neresnična in izmišljena, ampak samo, da so izkrivljena in izvrnuta! Faktum Kreivojevega memoranduma je tedaj službeno priznan. Kdo je ta Kreivoj? Idi v Karalevo kavano, in naj slabši šah-igrulec, ki ga tam najdeš, je denuncijant Kreivoj. Stara pesem o veleizdajniških namerah narodne stranke in o ruskih rubljih ne sme nikjer izostati, in res tudi v Kreivojevem memorandumu se poje. Če v teh magjarskih memorandumih in promemorijah ne bi bilo toliko laži in toliko zlobe, bili bi ti proizvodi machiavelizma že zdavnaj kakor pustne šeme smešni.

Vakanovič, Hrvoič in Mollinary vrnili so se te dni iz Pešte. Kaj so soboj prinesli, na to brž ko ne, ne bodemo morali dolgo čakati. Veliki del našega občinstva, navajen na to, da se moramo za vsako naj manjšo pridobitev dolgo in opetovano pipati in trgati, misli, da bo Szlavyyjev kabinet še enkrat s pomočjo magjarske stranke kakšno politično akcijo pri nas poskusil. To bi bila tertia riscossa. Mi se ne bojimo več kakor pod Rauchom niti magjarskega biča, niti magjarskega ovsa. Naj se sabor še enkrat razpusti, naj se narod še enkrat na volišča pokliče, magjaroni bodo spet premagani, in sicer še huje premagani, nego so bili pri zadnjih dveh volitvah. Magjarska politika bo pa s tem iz Hrvatske in Slavonije to naredila, kar je Avstrijska politika iz Lombardije in Benečanskega naredila: rak-rano. Kakor je avstrijska politika v Italiji popolen fiasco naredila, in nazadnje do Soče nazaj porinjena bila, ravno tak fiasco čaka magjarsko politiko pri nas Jugoslovanih, če se državnikom v Pešti še za časa oči ne odprejo. S trdnjavami, s krvniki, z vojsko, s strahovanjem, s podkupljanjem in enakimi sredstvi se srca narodov ne pridobivajo. V magjarskih časopisih se more vsaki dan brati tožba, da mi Ju-

Listek.

Črtež

o bodočem delovanju avstrijskih Slovanov.

Sedanja avstrijsko-ogerska država steje 20 milijonov z raznimi imeni in nekoliko ločecimi se narečji; vendar vsi ene krvi, enega jezika, vsi sinovi ponosne matere Slave, vsi zelene veje velikanke lipe slovanske. Gospodujoča naroda, nemški in magjarski, kažeta skupni broj svoje ljudnosti 13 milijonov, prvi 8 a drugi 5. Tedaj razmera Slovanov proti Nemcem in Magjarom kakor 20:13, a prištevisi zatirane Rumune dobivamo šče prijetnejšo prikazen. Vedeti je, ka se Magjar več ne množi po svojih materih, nalik Turku, nego nabira se samo iz pomagjarjencev, bez katerih bi v kratkem nestalo magjarskega roda; zato pozor rodovi živoči v sosedstvu in v dotiki z Arpadovci! tudi nemštvo se deloma bogati nemčevanjem inorodnikov. Politiško-narodne razmere svedoče, ka je Nemec in Magjar v veliki predpravi, a vsi ostali bivalci avstrijski pasterki in Lazarji, uborno životareči od drtinja onih dveh povlaščenecv, da si vsi enaka, vsaj nas nekateri več a novčna in krvna bremena nosimo. Poslovica uči: Pomozi si sam, pomore ti bog, a junaški Hrvat pravi: Uzdam se u se i v svoje kljuse. Nam avstrijskim Slovanom nikdor radovoljno ne poklanja niti najmenje

pravice, ktera bi nam bila za podstatje pravnega, narodnega in državnega bitka, sami si moramo vsako trošico vročim potom, krvavimi žulji in dragocenimi žrtvami priboriti, toda posamniki: Čehovi, Poljaci, Rusini, Srbovi, Slovaci, Hrvati, Slovinci podobni smo Kurijacijem proti Horaciju Publju in Svetopolkovim sinovom proti očini oporoki; vladne vajeti držēča naroda šibata nas inorodne pojedince, kakor se jima zdi, in vsak klic za pomoč ali pritožba ostaja navadoma bez uspeha. *) Nauk iz velikih zgub in kvara bi moral za umne in iskrene slovanske narodnjake biti, da si bratinski v roke sežemo, ter skupno in nerazdelno počnemo se boriti za svoja zgodovinska, državna in naravna prava in narodnost, da se dokopamo ravnopravnosti in pravic, ktere uživajo v preobilni meri Nemci in Magjari. K temu nam je silno treba občnega in vzajemnega glasila, kteremu bi dolžno bilo zastopati koristi vseh avstrijskih Slovanov in zagovarjati njihova prava. Tak vzajemni časopis naj bi izhajal v zlati Pragi**), ktera zmaga razmerno največ duševnih sposobnikov za taka početja, menda kot tednik, ali v ugodnih okolnostih kot dnevnik. V ta časnik bi naj slovanski sonarodniki dopisovali, vsak v svojem narečji, in sicer samo v glavnejših predmetih. Po takem bi vsak

Slovan čital spise o razmerah svojega roda v svojem pisnem jeziku, a vrh tega bi bil tak list preizvrsten učitelj na poznavanje in porabno učenje drugih slovanskih narečij. V slovstvenem obziru nam že je davno dala vzor knjiga „Slavische Bibliothek.“ V takem glasilu bi razkrival vsak narod svoje pravične zahteve, pa tudi tegobe, ktere bi tem pōtem na drobno pozvedavali jegovi soplemeni narodi, ter mu konči npravno na pomoč hiteli. Postavimo, o českih podstatnih člankih bi se poučilo vseh 20 milijonov Slovanov, ter v svojih glasilih in zastopih gnalo na njih uresničenje, Poljaci bi menda prepričani o koristi federalizma stopili v tesnejšo zvezo in društvo slovansko, Rusinom bi se porabna ravnopravnost sterjavala v njihovih okoljih, Slovakom bi pomagali pridobivati narodne pravice, kakor se jih raduju Magjari za se, Srbom krasno vojvodino, čije veliki vojvoda je jegova c. k. veličanstvo, Hrvatom častno trojednico in nagodbo primerno njihovim pravičnim zahtevom, Slovincem zedinjeno Slovensko z narodno upravo in osrednjim zastopom. Ta pot mi se zdi pravi, da do nečesa doženemo, vsaj vsakternik naobraženec jasno vidi, ka leta teko, a mi bez napredka, bez potrebnega dušnega in stvarnega razvoja pešamo gubeči bratove. Na nasvetovani način bi imel vsak zahtev večo veljavnost, podpiran od vseh avstrijskih sobratov, tore več a nada o njegovi spolnitvi. Bratje brž na delo, da ne zakesnimo! R. B.

*) Vidi Kūbeckov odgovor na Vošnjakov upit, ali nepotrdila več zakonov branečih narodnost kranjskega zbora itd.

**) Ali v avstrijski prvostolnici?

goslovani Magjare do smrti črtimo. Da jim nijsmo privrženi, to je resnica. Dokler nas oni v našem narodnem razvitku zavirali bodo, jim tudi nikoli privrženi biti ne moremo. Hic Rhodus, hic salta! Če magjarski časopisi naš črt vidijo, zakaj ne preiskujejo njegove korenine, njegove razloge?

Politični razgled.

Praška „Politik“ prinaša zadnjo sredo zanimiv članek z naslovom: „die Ausgleichsmeierei“, pisan od enega deklaranta na deželi. Svetuje se, naj češke novine ne govore več o poravnanju, naj se pove, da krona neče sporazumljenja. Članek končuje s sledečim: „Narod mora zopet vedeti, da sme le lastni moči zaupati, da v nedelavnem pričakovanju tuje pomoči samo slabi in ne napreduje. Ne sme imeti nobenih lažljivih slik ne svojih prijateljev niti sovražnikov, in mora se odreči večnemu, neopravičenemu šepčljaju o poravnavanju. Ako bode enkrat to prepričanje imel, potem mu je pot odprt in jasen, in ne bode več pričakoval odrešenika poravnavanja. Krepko in veselo moramo zopet delovati in pustiti misel, da je to pasivna opozicija, ako roke križem držéč gledamo in nasprotniku delovanje pustimo. Zato me je veselilo, da se je kolinska deputacija v Budo peljala in pristopila k cesarskemu vlaku na kolinskem kolo-dvoru, s čemer so to, kar je maršal-lajtnant zapovedal, sijajnim načinom popolnem opravičili in dokazali, da general nij iz lastne moči meščanom vojaščino med njihove družine postavil. To je bila tista prava politična taktika, katero bi naj imel vse naše občine, društva, kakor vsak posamezen za-se. Nikoli sine smemo očij zagrijati, ampak pred vsem: sovražnika spoznavati. Vse drugo pride samo po sebi. Naše ljudstvo ima jasne in zdrave nazore, ve kaj mu je storiti; le situacija mora zato poznati. In ta situacija se lahko z malo besedami izrazi. Proč z vsem govoričenjem o poravnavanju. Hodimo zopet po lastnem potu!“ — S pravičo se smatra ta članek kot znamenje, kako zelo je že nevolja v češkem narodu vrhunec dosegla.

„Narodni Listy“ se odzovejo temu članku s sarkazmom v obširnem članku „Jakysi deklarant se ozval“ — ter očitajo baš „Politiki“ in „Pokroku“, da sta onadva lista kriva, če so Čehi na „krivem potu.“ — Tudi „Pokrok“ odgovarja in pravi, da mora edini program Čehom ostati: delavnost narodna v vseh rečeh, samo nedelavnost v ogledu državopravnem, to je, če se Čehi ne udeležé v državopravnem delu, naj delajo za svoj narodni blagor na drugem polji.

Volilna „reforma“ ali izpahnenje Slovanov v umetno manjšino je zdaj skoro edini predmet nemškimi ustavovernim časopisom, katerim pa vladni predlog o tej reči še nij dovolj oster. Hočejo namreč, da se „omahljivim“ velikoposessnikom ne dovoli pomnoženje poslancev, temuč samo nemškim mestom in le nekoliko kmetskimi občinam.

Reforma ruske armade pridno napreduje. Po „Ruskem Miru“ bo, kakor dozdej, v mirnih časih štela 750.000 pešcev, ob času vojske pa bode mogoče, samo iz mož do 37 let, v evropski Rusiji velikansko armado 2.084.000 vojakov na noge spraviti, ne gledé na črno vojsko čez 37 let starih možkih, kateri tukaj nijsjo všteti.

Razne stvari.

* („Narodna šola“), društvo za podporo našega ljudskega šolstva nastavilo je poverjenike po vsem Slovenskem. Upati je, da vsi rodoljubi, katerim je mar za uspešno razvijanje šolstva, stopijo med podpornike ter po svojih krogih nabirajo doneske za to društvo. Nemci že zdavnaj imajo svoja „Schulpfennig“-društva, katera so tudi po slovenskih krajih nabrala marsikateri krajevar v podporo nemškutarstva v šolah. Celó narodnjaki so tu pa tam darovali za „Schulpfennig“, ker nij bilo enacega slovenskega društva in bi vendar radi po svojih močeh pripomagali šolstvu.

Zatorej smo takoj iz početka ko se je ustanovila „Narodna šola“, jo srčno pozdravljali, kot ime-nitnega sodelavca na širokem polji narodne omike in še enkrat na srce pokladamo vsem rodoljubom, da stopimo v kolo njenih podpornikov.

* (G. dr. Razlag) je predsedništvo pri delniškem društvu „Narodna tiskarna“ odložil.

* (Na c. kr. gornji gimnaziji v Ljubljani) je razpisana služba profesorja za klasično filologijo in slovenski jezik do 15. jan. 1873.

* (Dvanajsta predstava dramatičnega društva) v deželnem gledališču bo v četrtek 26. t. m. na sv. Štefana dan. Igrala se bode po Mosenthalovem „Der Sonnenwende-hof“ poslovenjena igra „Na Odsojah“, ljudski igrokaz v 5 dejanjih. Prav veseli nas, da si izbira dram. društvo take tehtne igre in ne dvomimo, da bodo naši predstavljalci nam napravili zopet prav prijeten večer.

* (Iz Gorice) se nam piše: Cesarjev brat, nadvojvoda Karl Ljudovit, je 18. t. m. s svojimi otroci došel v Gorico, kjer čez zimo ostane. Stanuje v Seillerjevi vili na solkanski cesti.

* (Zadnja „S o č a“) je prinesla začetek daljšega listka pod naslovom: „Nektere opazke ruskega profesorja,“ katerega piše v Gorici bivajoč ruski prof. Baudouin de Courtenay, ki je prišel študirat dijalekte slovenskega jezika in njegovih bližnjih sosedov. Prof. Baudouin v tem interesantnem listku popisuje svoja opazovanja med slovenskim kmetom in slovensko gospodo.

* („Kranjstvo“) se zopet v „Novicah“ začel gojiti kot nasprotje Slovenstvu. V dopisu iz „kranjsko-tržiško-loškega volilnega okraja“ (za katerega dopisa obseg se sicer ne brigamo) se namreč na koncu trdi z vso resnobo, da je g. dr. Vošnjak svojo „domovino“ zapustil, preselivši se iz slovenskega Štajerskega v slovensko Ljubljano, katero smo mi doslej smatrali za središče slovenske domovine. — To je staroturška visoka slovanska politika. *Ludi je je zlobno!*

* (Zarad dopisa iz Ljubljane) je odgovorni urednik „Politike“ obsojen na 6 mesecev in 1000 gld. globe!

* (Na Ruskem) je samo v Vohinji že 33 čeških vasi in 6746 čeških naseljencev, kateri so 20.035 desjatin zemlje kupili.

* (V „Novicah“) nekdo (mož se ne imenuje) že tri tedne za plače „uradnikov“, „ravnateljev“, „voditeljev“ narodne tiskarne interpelira. Mi smo mozičku že povedali, da naj se osobno in z imenom na odbor obrne, ne pa v „Novicah“, ki so hudobno in prav po svoje obirale in izpodjedale narodno tiskarno in vse narodno kar nij od njih „imprimatur“ dobilo, — da si njih moč ne dosega njih zlobne volje. Da je občni zbor kedaj sklenil ali sklepaj kaj o tem, to se je temu „prav pravemu delničarju“ — samo sanjalo, resnica pak nij. Vendar če se moziček potruji k odboru s svojim imenom, menda ne bo zadržka, da bode izvedel, ka voditelj delniškega društva „narodne tiskarne“ t. j. odbor dela brez plače. Če ga pa tako zelo peče, do kebra izvedeti koliko ima ta in ta delavec, vse to bode morda (če je vreden) izvedel in sicer plačo od 12 let starega „ravnatelja“ prenašanja rokopisov, vulgo tiskarskega učenca, do fak-torja, pa od „voditelja“ obračanja mašinskega kole-sa do mašinista in prvega stavca. Ob enem mu zagotovimo, da če on vsa ta tiskarnična dela, „ravnateljstva“ in „voditeljstva“ hoče ceneje pa ravno tako dobro opravljati, ne bode zadržka da se sprejme.

Poslano.

„Deviško skromni“ gospod Luka Svetec je v svoji preterani skromnosti v prvem poslanem popolnoma vse utajil rekoč, da nij bilo v tem odseku kar nobenega vprašanja o slov. paralelkah. Po meni „širokoustnežu“ nekoliko na žerjavico dejan, dopušča v svojem drugem poslanem, da je bila precej obširna debata o tem predmetu v odseku, odpre potem po svoji stari navadi umival-

nico, začelja sebe z lepo frišno vodo umivati, mene pa poskuša z grdim, temnim lugom poškopiti. Pa umivanje ne bo zdaj tako lahko, ker sem si jaz precej po končani seji zabilježil vse to, kar se je pri tej debati govorilo. Tedaj ad rem: Členi odseka smo imeli vsak svoj referat iz poročila dež. odbora, tako sem imel jaz 1. §. „Postavodavstvo“ in 12. §. „Osebnosti“. V predzadnji odseki seji, ki je bila vtorek 3. decembra, berem jaz kot referent iz 1. §. poročila odseku to-le:

„Čestitam si v slednji zadevi slavnemu deželnemu odboru posebej naznaniti, da se je po ukazu od 8. oktobra l. 1871., št. 10.456 v nižih razredih vseh srednjih šol na Kranjskem vpeljal slovenski učni jezik za poskušnjo, deloma brez izjemka, deloma v paralelkah, potem ko se je vže z ukazom od 30. sept. l. 1870. zapovedalo, da se preosnuje nižji gimnazij v Kranji v realni gimnazij s slovenskim učnim jezikom, končno se je z ukazom od 13. decembra l. 1871., št. 12.713 uvrstitev učencev više realke v Ljubljani ali v nemško ali slovensko paralelko po pravici prepustila njihovim roditeljem in skrbnikom.

V Ljubljani, dne 2. septembra l. 1872.

C. k. deželni predsednik:

Auersperg l. r.

Potem pravim: Gledé na to, da vlada reče, da je slovenski jezik samo za poskušnjo vpeljala in ker dobro vem, da razen Kranja nemamo na nobeni srednji šoli na Kranjskem slov. paralelke čez II. razred naprej, predlagam to-le resolucijo: „Sl. dež. zbor zahteva od vlade, da ona po vseh srednjih šolah na Kranjskem slov. paralelke vpelje in da v ta namen vsako leto en nov višji slov. razred odpre tako dolgo, da bodo vsi razredi s slov. učnim jezikom na vsaki srednji učilnici ustanovljeni.“

Na to se oglasi gosp. baron Apfaltrern in pravi, da on ne more biti za zdaj za to resolucijo, ker je vlada slov. paralelke samo za poskušnjo vpeljala, torej se ne ve, ali so se obistinitile, ali ne, in ali vsled tega res kaže jih nadaljevati, ali ne? Tako na priliko je slišal, nadaljuje gosp. baron, da se ne obiskujejo posebno dobro, da manjka sposobnih učiteljev in posebno učnih pripomočkov, torej bi bilo treba se o vsem tem natanko poprej informirati. — Na to odgovorim jaz gosp. baronu, da predlagam jaz to resolucijo s tistega stališča, katero že narodna stranka čez 10 let zastopa, torej ne potrebujem nobene natančneje informacije o tem predmetu, kajti mi že 10 let stalne slov. srednje šole zahtevamo, ne pa za poskušnjo. Da imamo zadosti slov. sposobnih učiteljev, nadaljujem, je že zdavnej njihov imenik prijavljen v „Novicah“ dokazal, vlade dolžnost je pa te učitelje na slov. šolah nastaviti ravno tako, kakor je njena dolžnost za slov. učne pripomočke skrbeti, popolnoma dobro sem pa o tem informiran, da smem pozitivno gospodo o tem zagotoviti, ka še ni vlada čez II. razred naprej nikjer slov. paralelke odprla. — Gosp. baron mi replicira na to, da on le vendar ne more stvari na tako lahko stran vzeti, da se moramo vendar poprej informirati, ali se je vlada poskušnja kot dobra izkazala, ali ne, mogoče da pride na dan, ako se natanko informiramo (s povzdignjenim glasom in sarkastično), da so se slov. paralelke tako izvrstne izkazale, da bomo lahko tako resolucijo sklenili, da so odslej vse nemške srednje šole na Kranjskem popolnoma odveč! —

Na to poprime besedo g. L. Svetec in pravi z mehkim glasom, da se tudi on s pomisleki gosp. barona sklada, da se po njegovem mnenju ne more o tem poprej nič sklepati, dokler nijsmo o vsem tem, kar je gosp. baron omenil, natanko informirani. Na to pa jaz odgovorim: Za božjo voljo, gosp. Svetec, kako pa govorite, saj ste vendar narodnjak! Da gosp. baron tako govori, mi je popolnoma razumljivo, ali da se Vi ž njim skladate, pa mi ne gre v glavo, čez 10 let se že narodni poslanci zato potezajo, da se slov. jezik za stalno kot učni jezik v vse srednje šole uvede, in zda-

se bomo mi še le informirali hodili, ali bi to res dobro in koristno bilo, za kar smo se toliko časa vsako leto neprestano borili, to je načelno vprašanje, tu gre za princip! — Na to pa g. L. Svetec srdito in razkačeno, kakor ga še nisem tacega nikdar videl, na me zarenči: Za principe jaz nisem nikoli nič dal in tudi zdaj nič za princip ne dam!

A ja, če je pa tako, pravim jaz, potem pa vsaka debata o tem neha, prosim gosp. prvosednik (proti gosp. Koslerju obrnjen) dajte nam predlog na glasovanje! Gosp. Kosler je to storil in za mojo resolucijo sva glasovala gosp. fajmošter Tavčar in jaz, kakor sem zadnjič povedal. —

V tisti odsekovi seji sem kot referent potem tudi to-le iz poročila bral:

„V teku enega leta bili so za deželo Kranjsko sledeči deželni glavarji imenovani: Po Najvišem sklepu od 11. sept. 1871 je bil gospod dr. R. Razlag imenovan deželni glavar, po njegovem trimesečnem uradovanju je mesto njega postal po Najvišem sklepu od 16. decembra 1871 gospod grof Aleksander Auersperg deželni glavar, in ko

je bil ta pozneje imenovan za c. kr. deželnega predsednika, prišel je na njegovo mesto po Najvišem sklepu od 10. oktobra 1872 c. k. finančni prokurator vitez gosp. dr. Kaltenegger. Med tem časom, to je od 1. julija do 14. oktobra 1872 pa je opravljal kot najstarejši dež. odbornik gospod dr. Janez Bleiweis službo deželnega glavarja, kateremu je deželni odbor v priznanje njegovega delovanja izrekel zahvalo in pripoznal 500 gold. opravnine. (Vlož. zap. št. 5142, 6801 od 1871. I. in 3407, 3486, 3664 in 5365 od 1872. I.).“

Potem predlagam to-le resolucijo: „Gledé na to, da je parlamentarni običaj po vsem svetu ta, da se prvosednik iz zborove večine jemlje, gledé na to, da je med vsemi 17 cislajtanskimi zbori edino na Kranjskem prvosednik iz manjine vzet, obžaluje zbor, da je vlada zopet dež. glavarja iz zborove manjine imenovala.“ (Konec prih.)

Dr. V. Zarnik.

Listnica uredništva. G. V. P. v Č. Nam jako ustrezete z obljubljenim.

Dunajska borska 18. decembra.

1860 drž. posojilo	101	50
London	109	85
Kreditne akcije	320	50
Akije narodne banke	951	—
Napol.	8	88
C. k. cekini	5	18
Srebro	108	80

Jaz Vilhelmina Rix
s tem javno izrekam, da sem kot vdova rijn. dr. A. Rixa zadnjih 16 let sama in edina pripravljala prave in nepoplačene

originalne paste Pompadour,

ker samo jaz skrivnostno pripravljala poznaj. Zato s tem oznanjam, da se omenjena pasta Pompadour od zdaj naprej samo v mojem stanovanju, Dunaj, grosse Mohren-gasse Nr. 14, 1. Stiege, Thier 62, prava dobi, in svari pred kupovanjem pri vsakem drugem, ker sedaj niti zaloge, niti podružnice ne vzdržujem in ker sem vse poprejšnje zaloge zaradi storjenega poplavljanja opustila. Moja prava pasta Pompadour, tudi čudežna pasta imenovana ne bode nikdar zgrešila svojega učinka; vseh te neoprejšnje paste za lice gre nad vse pričakovanje in je edini garantirani pomoček za naglo in neizgledljivo odpravljanje vseh izpuškov v obrazu, sajencev, peg, šinj in mozolcev. Garancija je toliko gotova, da se denar nazaj daje, ako pasta ne pomaga. Lonček te izvrstne paste s podukom vred velja 1 gld. 50 kr. — Razposilja se proti povzetku. Naročila pisma naj se pošiljajo Vilhelmini Rix, doktorjevi vdovi, Dunaj, Gr. Mohren-gasse Nr. 14, iz prijaznosti vis-à-vis mojim čestitim prijateljem, dajem, ako se mi majhni opravi v raznih stvarih naročujejo, te opravke poskrbeti in ne računim zanje nobene provizije.

Zahvalna pisma se ne razglašajo.

Babeta Kogl,

na narodnem trgu h. št. 32,

priporoča svojo štacuno s cerkvenim blagom, s pristavkom, da vsa naročila tega obrta (bodisi novo ali popraviljanje) — kolikor se le da — po nizki ceni prejme. Omeniti mora pa tudi, da nij prevzela štacune od Celcer-ja, ki je v njeni hiši stanoval, ter da nima z njim prav nobene kupčije; blago in kupne cene so temu najboljši dokaz. (240—3)

Plučna sušica je ozdravljiva!

dokazano v knjigi, katera je ravnokar v 8. natisu na dan prišla in katerej uže mnogo tisoč novo spomlad življenja zahvaljuje. Način lečenja je vsakterniku razumljivo popisan od M. Auerbach-a. Zdravljenje je prosto, stroški mali, povsod rabljivo, vseh radikalni. Dobiva se na pošiljatev 1 tolarja 5 sreb. grošev = 2 gl. = frank. 40 Cts. od (247—4)

J. V. Albert-u

München, Maximiliansstr. Nr. 37.

Mojim čestitim kupovalcem v Beču in pokrajini!

Po prevzetji Mošvega imetka sem v položaji, mojim p. n. kupovalcem sledeče zapisane članke po nenavadno nizki ceni in s porošvom za zanesljivo in dobro blago ponuditi in si dovoljim ob enem na-tó pozoriti, da se čestitim p. n. kupecem takša priložnost k dobremu kupu primernih

božičnih in novo letnih daril

ne bode tako hitro spet ponudila, in namreč:

Perilo za gospode.

Srajce iz pravega batista a gld. 1.30, 1.60, 2 gld. najfiniše.

Bele srajce iz najfiniše angleške bombaževine po gld. 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, izšite gld. 4.25, 4.75, 5.20.

Bele srajce iz najboljšega rumburškega platna a gld. 1.50, 1.80, 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6, 7 in 8.

Spodnje hlače za gospode po nemški, francoski in ogerski obliki a gld. 1, 1.50, 1.80.

Perilo za gospe.

Srajce za gospe iz najboljšega rumburškega platna a gld. 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3.50 in 4.

Jopice (corzete) enojnate a gld. 1.30, 1.80, iz barhanta gld. 1.60, 2, 2.50, 3.50.

Jopice z izšitim vkladanjem gld. 2.50, 3, 3.50, 4.50, 5.50 najfiniše.

Halje za gospe po šegi ali na vleček a gld. 1.80, 2.50, 3, 3.50, 4, 5 in 6.

Spodnje hlače za gospe iz najfiniše angleške bombaževine ali barhanta gld. 1.20, 1.60, 2, 2.50.

Platnenina.

Francoski robel iz batista s pravobarvanim obrobom 1/2 dvanajsterice gld. 1.50, 2, 2.50.

Beli platneni robel 1/2 dvanajsterice gld. 1, 1.50, 2, 2.50, 3 najfiniše.

Beli platneni robel v elegantnem obrisku 1/2 dvanajsterice gld. 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5.

1 kos 1/4 široko 30vateljno hribovsko platno gld. 5.75, 6.75, 8.50.

1 kos 1/4 široko 30vateljno ubeljeno rumburško platno gld. 8.50, 10, 11, 12.

1 kos 1/4 široko 30vateljno rumburško platno gld. 12, 13, 14, 15.

1 kos 1/4 široko 48—50vateljno holandsko platno gld. 16.50, 18, 20, 25.

1 dvanajsterica obrisačev a gld. 4.50, 5, 6, iz damasta gld. 7.50.

1 kos 30vateljno obrisačev iz damasta a gld. 9, 10, 11, 12.

Prava angleška bombaževina vatelj 18, 20, 25, 30, 36 kr.

Razn. tega vsake biré namizje, gradl, posteljska pertenina, nankinško platno, motoži, piqué, barhant itd. po čudovito nizki ceni.

Pletenina.

Nogavice za gospode za dvanajsterico gld. 2.50, 3, 3.50, 4.

Nogavice za gospe za dvanajsterico gld. 3.50, 4.50, 5.

Zdravilni prsniki za gospode a gld. 1, 1.50, 2.50, 3.50.

Prsniki za gospe po gld. 1.50, 2.50, 3.50, posebno zoper nahod priporočati.

Tovarnica platna in perila

Naslov: Fr. Raubitschek-a

„zur Billigkeit“

Wien, Taborstrasse 15.

Naročbe v okrajno se na povzetje ali pošiljatev zneska izvršujejo. Popolni razkazek cen na zahtevo franco in zastoj.

Popust. Pri naročtvi na gld. 100 eno celo namizje za 12 osob. (246—4)

Na prepričanje utemeljeni izreki nepristranskih osobnosti.

Gospoda dvornega zalagarja Janeza Hoff-a centralna zaloga Dunaj, Kolovratring 3.

Križevci, 19. septembra 1872. Prosim da mi pošljete za dva goldinarja sladovega čokoladnega prahu za dojenje.

Dr. Viktor Struppi, županijski fisik.

Cseke, 19. julija 1872. Prosim Vas s tem, da mi vsled zdravnikove narečbe blagovoljno pošljete en funt sladove zdravilne čokolade II. sorte in 1/2 funta prsnih sladovih bonbonov za poštni povzetek.

Janez Tragor, župnik.

Dunaj, 1. julija 1872. Na nasvet mojega zdravnika dajem okolo enega leta sem svoje 2 1/2 letni hčerki Vaše sladoizlečno zdravilno pivo piti. Deklica, ki je več mesecev za hudo drisko bolehal in katere oslabela konstitucija krepkega redečega živeža nij strpela, se je posebno z uživanjem sladoizlečnega zdravilnega piva, katerega je vsak dan skoro celo steklenico vzela, redila in krepčala, vspeh, ki me napotuje kljubu dobremu zdravju, v katerem se moja hčerka sedaj nahaja, ne odtegniti jej sladoizlečno zdravilno pivo, tako da ga smatram in rabim še zmerom za bistveni živež. S temi resničnimi besedami nečem, da bi bil govoril v Vašo korist, nego povedal sem moje notranje in dobljeno prepričanje.

(218—3) N. Kohn, mesto, Tuchlauben Nr. 10.

Zaloga v Ljubljani pri gosp. Martinu Golobu. — V Ipavi pri gosp. Ant. Déperis-u.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Starši in prijatelji slovenske mladine!

Naročite se za leto 1873 prav obilno na

„VERTEC“

časopis s podobami za slovensko mladost.

„Vertec“ izhaja že tretje leto in velja za celo leto s poštino vred 2 gld. 60 kr. brez pošte 2 „ 40 „

Za pol leta polovico.

Naročnina naj se pošilja po poštnih nakaznicah (Postanweisungen), ki se dobé na vsakej pošti.

Vredništvo „Verteca“.

(251—1)

šentp. predm. štev. 15 v Ljubljani (Laibach).

Matej Soršak

v Kropl na Gorenjskem (Oberkrain), priporoča svoje puške, katere pridno kupujejo, nove baže, imenovane: Lefauchaux iz damaska, 1 dvocevka velja 30, 33, 35, 38, 40, 50 in do 100 gld. in še više. — 1 Percussions damask dvocevka velja 18, 20, 22, 23, 25, 30 do 60 gld. — 1 železna dvocevka velja 11 gld. 80 kr., 12, 13, 15 do 18 gld. — Železne enocevke po 6, 6 gld. 50 kr. do 7 gld. — Revolverji 7, 9, 12 m/m. velja 8 gld. 50 kr., 10 gld. 50 kr., 12, 15, 17, 20 do 30 gld. — Patrone 7, 9, 12, 14, 16, 18 m/m. vsake sorte samokresi, puške na kapsel, Šajbe, se po znamenito nizki ceni po poštnem povzetju (Nachnahme) pošiljajo. Kdor denar naprej pošlje, dobi provizijo. (250—1)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.